

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ПЕТТИ ОДДЕЛ

ЈАНКУЛОВСКИ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

(Жалба бр.. 6906/03)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

3 ЈУЛИ 2008

Оваа пресуда ќе стане конечна во согласност со условите предвидени во член 44 став 2 од Конвенцијата. Истата може да биде предмет на редакциски измени.

Напомена: *Македонскиот превод на текстот на одлуката на Европскиот суд за човекови права е исклучиво информативен и од него не произлегуваат никакви права и/или обврски. Единствено официјалниот текст на одлуката на Европскиот суд за човекови права на англиски и/или француски јазик, објавена од страна на Судот е автентичен и се смета за оригинал. Не е дозволено објавување на овој превод на било каков начин без претходна дозвола од страна на Министерството за правда на Република Македонија, освен во случај доколку се користи за информирање.*

Во случајот Јанкуловски против Република Македонија,
Европскиот суд за човекови права (петти оддел), заседавајќи
како совет составен од:

Peer Lorenzen, *претседател*,
Rait Maruste,
Karel Jungwiert,
Volodymyr Butkevych,
Mark Villiger,
Mirjana Lazarova Trajkovska,
Zdravka Kalaydjieva, *судии*,
и Claudia Westerdiek, секретар на одделот,

Заседавајќи на 10 јуни 2008,
Ја донесе следнава пресуда, која беше усвоена на тој датум:

ПОСТАПКА

1. Случајот започна со жалбата (бр. 6906/03) против Република Македонија, поднесена до судот согласно членот 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи (“Конвенцијата“) од страна на македонскиот државјанин г-дин Томче Јанкуловски (“жалителот“), на 5 февруари 2003. Тој е роден во 1962 и живее во Битола.
2. Македонската Влада (“Владата“) беше претставена од страна на нејзиниот агент, г-ѓа Р. Лазареска Геровска.
3. На 30 јануари 2006 судот одлучи да ја препрати жалбата до Владата. Применувајќи го членот 29 став 3 од Конвенцијата, тој одлучи да донесе одлука за допуштеноста и основаноста на жалбата.

ФАКТИ

ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

(а) Парнична постапка поради долг

4. На неодреден датум во 1995, жалителот започнал парнична постапка поради долг против г-динот Н. и компанијата, раководена и сопственост на истиот (“компанијата”). Тој тврдел дека купил возило (“возилото”) за 54.000 германски марки (“ДМ”) за компанијата и дека, за возврат, од страна на г-динот Н. примил едно возило и 10.000 ДМ. Преостанатата разлика била 24.000 ДМ.
5. На 26 септември 1995 тогашниот Општински суд Битола (“првостепениот суд”) издал забрана која го спречувала г-динот Н. од продажба на возилото.
6. На 27 ноември 1995 првостепениот суд одлучил делумно во полза на жалителот и им наредил на г-динот Н. и на компанијата (“должниците”) заеднички да исплатат 24.000 ДМ со камата (домицилна камата). Дополнително, судот им наредил на должниците да ги платат трошоците на жалителот. На 28 февруари 1996 тогашниот Окружен суд Битола ја потврдил таа одлука. Тој истата исто така ја прогласил за конечна во однос на г-динот Н. со оглед на тоа што тој не ја оспорил.
7. На 25 септември 1997 Врховниот суд го прифатил барањето за ревизија и ги поништил одлуките на пониските судови само во полза на компанијата. Судот пресудил дека тие не одлучиле по барањето на жалителот онака како што било доставено, со оглед на тоа што го игнорирале неговото барање за конвертирање на неговото тужбено барање во националната валута.
8. На 29 април 2004 првостепениот суд го прифатил барањето на жалителот и им наредил на должниците (г-динот Н. и компанијата) заеднички да му исплатат на жалителот 636,384.00 денари (еднакво на 24.000 ДМ) заедно со затезна камата, сметано од 11 август 1995. На 13 септември 2004 тој суд им наредил на должниците да ги надоместат судските трошоци сторени од жалителот. На 4 ноември 2004 овие одлуки станале конечни

(б) Извршна постапка

9. На 1 април 1996 првостепениот суд го дозволил барањето на жалителот за извршување на одлуката од 27 ноември 1995. Долгот требало да биде подмирен по пат на попис и јавна продажба на имотот на г-динот Н. или по пат на пренос од банкарската сметка на компанијата. На 13 мај 1996 тој суд го одбил приговорот на компанијата и ја прогласил наредбата против г-динот Н. за конечна со оглед на тоа што тој не ја оспорил истата. Оваа одлука била потврдена од страна на тогашниот Окружен суд Битола со одлука од 10 јули 1996.
10. На 17 јуни 1996 првостепениот суд му наредил на тогашниот Завод за платен промет да ја изврши наредбата по пат на пренос на сумата од сметката на компанијата на сметката на жалителот. На 2 јули 1996 првостепениот суд наредил извршување на барањето на жалителот по пат на попис и јавна продажба на движниот имот на должникот, вклучувајќи го и возилото. Оваа одлука била поништена од страна на Апелациониот суд Битола на 24 октомври 1996.
11. По утврдување дека нема доволно средства на сметката на компанијата, на 26 декември 1996 првостепениот суд наредил продолжување на извршната постапка. Била закажана јавна продажба на возилото за 24 март 1997. На 25 март 1997 трета страна ја оспорила таа одлука со оглед на тоа што стекнала сопственост на тоа возило врз основа на договор за продажба склучен со компанијата.
12. На 14 април 1997 првостепениот суд му издал на жалителот извршен наслов врз возилото и и наредил на третата страна да го пренесе возилото во сопственост на жалителот. На 3 јуни 1997 Апелациониот суд Битола ја одбил жалбата од должниците и третата страна и ја потврдил горната одлука.
13. На 18 декември 1997 првостепениот суд ја овластил третата страна да го регистрира спорното возило во своја сопственост, но наредил да не го продава се до конечното завршување на извршната постапка. Тој утврдил дека во меѓувреме г-динот Н. депонирал околу 13 000 ДМ во различни валути, за да го обезбеди барањето на жалителот.
14. На 23 јануари 1998 г-динот Н. ја напуштил државата.

15. На 27 јануари 1998 првостепениот суд му наредил на својот благајник да му ги префрли на жалителот фондовите депонирани од страна на г-динот Н.
16. На 11 март 1998 првостепениот суд побарал од полицијата да го конфискува оспореното возило од третата страна. Полицијата одговорила дека третата страна стекнала сопственост врз возилото врз основа на договор за продажба, заверен од Основниот суд Штип и дека согласно тоа, овој суд треба да продолжи со извршната постапка.
17. На 27 април 1998 Врховниот суд го информирал жалителот дека извршувањето на неговото барање било одложено со оглед на тоа што било непознато каде престојува г-динот Н. На 9 септември 1998 тој суд изјавил дека одложувањето било предизвикано со пропустот на полицијата да ја изврши наредбата. На 12 ноември 1998 Народниот правобранител го информирал жалителот дека случајот бил префрлен во Основниот суд Штип, како надлежен суд *ratione loci* да продолжи со извршувањето.
18. На 17 јуни 1998 г-динот Н. бил осуден за измама и казнет со една година затвор за продажба на возилото на трето лице и покрај наредбата на судот (види став 5 погоре) да не го прави тоа.
19. На 2 јуни 1999 првостепениот суд го информирал жалителот дека од 16 февруари 1999 извршната постапка била пренесена во Основниот суд Штип. Тој исто така обрнал внимание и на депозитот кој му бил на располагање.
20. На 15 јуни 1999 средствата депонирани кај првостепениот суд (види став 13 погоре) му биле предадени на жалителот, што е видно и од платниот налог од тој датум.
21. На 15 ноември 2004 жалителот побарал извршување на одлуките на првостепениот суд од 29 април и 13 септември 2004 (види став 9 погоре). Во тој поднесок, тој исто така се осврнал и на извршната постапка од 1996 која била во тек помеѓу истите страни и во врска со истата правна работа.
22. На 16 јануари 2006 првостепениот суд побарал информација од Основниот суд Штип во врска со преземените мерки во врска со извршување на барањето на жалителот. Ниедно друго дејствие не било преземено во врска со извршната постапка.

23. Во однос на оваа постапка, жалителот побарал од многу институции, во многу наврати, да ја забрзаат извршната постапка во врска со неговото барање.

РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ЗАКОНОДАВСТВО

24. Членот 24 ставови 5 и 7 од Законот за извршна постапка кој тогаш бил на сила пропишува дека должникот е должен да ги намира трошоците за извршувањето направени од страна на доверителот на барање на истиот, а што може да се бара во рок од 30 дена од завршување на извршната постапка.
25. Членот 88 од законот, кој се однесува на извршување на исплатата преку заплена на движен имот, пропишува дека парите кои ќе се добијат од продажба на тој имот би биле употребени *inter alia*, и за намирување на трошоците на извршувањето направени од доверителот.

ЗАКОН

I. НАВОДНИ ПОВРЕДИ НА ЧЛЕНОТ 6 СТАВ 1 И ЧЛЕНОТ 1 ОД ПРОТОКОЛОТ 1 НА КОНВЕНЦИЈАТА

26. Жалителот се жалел на неразумното траење на извршната постапка и оневозможувањето да си го поврати долгот. Судот земал во предвид дека овие жалби се однесуваат на неизвршувањето на долгот според парничната пресуда на жалителот и дека согласно тоа, потпаѓаат под членот 6 став 1 и членот 1 од протоколот 1 од Конвенцијата, чии релевантни делови се следниве:

Член 6 став 1

“Во определувањето на неговите граѓански права и обврски,, секој има право на фер...судење од страна на...трибунал...”

Член 1 Протокол 1

“Секое физичко и правно лице има право на мирно уживање на својата сопственост. Никој нема да биде лишен од својата сопственост освен кога тоа е во јавен интерес и предмет на услови пропишани со закон и според општите принципи на меѓународното право.

Претходните одредби на никаков начин не го спречуваат правото на државата да ги примени оние закони кои се неопходни за да се контролира користењето на сопственоста, согласно на општите интереси или за да се обезбеди плаќање на даноците или други придонеси или парични казни.

А. Допуштеност

27. Владата не вложи никаков приговор во врска со допуштеноста на овие жалби.
28. Судот забележува дека жалбата не е очигледно неоснована во смисла на членот 35 став 3 од Конвенцијата. Понатаму забележува дека таа не е недопуштена по било кој основ. Оттука, мора да се прогласи за допуштена.

Б. Основаност

1. Поднесоци на страните

29. Владата изјавила дека случајот бил од сложена природа што подразбирало бројни експертски испитувања и разгледување на обемна документација. Тие останале при тоа дека постапката во прашање била составена од одреден број на одделни тужби, вклучувајќи ја и фазата на извршување. Фактот дека засегнатите страни ги искористиле сите расположиви лекови влијаел врз должината на извршната постапка. Дополнително, неколку државни институции биле инволвирани во оваа постапка, што придонело за должината на случајот. Тие понатаму спореле дека самиот жалител, со тоа што пропуштил да го прецизира навремено своето барање и да ја забрза постапката, многу придонел кон должината на постапката. Тој понатаму пропуштил да обезбеди алтернативни мерки за да го обезбеди своето барање, туку целосно се потпрел на оние кои биле преземени од остра на првостепениот суд.
30. Што се однесува на однесувањето на националните судови, Владата спорела дека тие одлучиле за случајот на жалителот со должно внимание, независно од фактот дека парничната постапка траела преку девет години, додека извршната постапка била сеуште во тек.
31. Тие понатаму поднеле дека жалителот можел да се потпре на членот 1 од Протоколот 1 само во однос на

делот од неговото барање кој останал неизвршен. Немало ниеден доказ дека тој можел да биде лишен од тој дел од неговото барање.

32. Жалителот ги оспорил аргументите на Владата и изјавил дека тие се однесувале главно на парничната постапка, но не и на неизвршувањето, како најзначаен дел од овој случај. Тој останал при тоа дека ниедно одложување не може да му се припише нему. Тој потврдил дека само еден дел од неговото барање останал неизвршен, поточно 11.000 ДМ, плус камата и досудените судски трошоци. Тој понатаму спорел дека поднел многу барања за забрзување на извршувањето на тој дел на неговото барање, од кои ниедно не било успешно.

2. Оценка на Судот

(а) Општи принципи

33. Судот потсетува дека правото на суд би било илузорно доколку домашниот правен систем на државата-договорничка дозволи конечна и обврзна судска одлука да остане неоперативна на штета на една страна. Незамисливо е членот 6 став 1 да ги опишува детално процедуралните гаранции кои им се доделуваат на парничарите – процедури кои се фер, јавни и експедитивни – без заштита на примената на судските одлуки; да се толкува членот 6 како да се занимава исклучиво со пристапот на суд и одвивањето на постапката веројатно би довело до ситуации некомпатибилни со принципот на владеење на правото на чие почитување се обврзале државите договорнички кога ја ратификувале Конвенцијата. Извршување на пресуда донесена од било кој суд оттука мора да се смета како интегрален дел од “судењето” во смисла на членот 6 (види *Immobiliare Saffi v. Italy* (GC), NO. 22774/93, СТАВ 63, ECHR, 1999-V). Одложување во извршувањето на пресудата може, сепак, да биде оправдано во определени околности, но ова одложување не може да биде такво што би ја повредило суштината на правото заштитено со членот 6 став 1 (*ibid*, став 47).
34. Во однос на членот 1 од Протоколот 1, “барањето” може да претставува “сопственост” доколку е доволно утврдено дека е извршно (види *Burdov v. Russia*, бр. 59498/00, став

40, ECHR 2002- III). Според членот 1 од Конвенцијата, секоја држава договорничка “ќе му ги обезбеди секому во нејзина надлежност правата и слободите дефинирани во...Конвенцијата.“Обврската да го обезбеди ефикасното практикување на правата дефинирани во тој инструмент може да резултира во позитивна обврска за државата. Што се однесува до правото гарантирано со членот 1 од Протоколот 1, тие позитивни обврски може да бараат одредени мерки потребни за заштита на правото на сопственост, дури и во случаи на спорови помеѓу приватни лица и компании. Ова поточно значи дека државите имаат обврска да обезбедат усогласување со процедурите пропишани во законодавството за извршување на конечните пресуди (види *Fukley v. Ukraine*, бр. 71186/01, ставови 89-91, 7 јуни 2005, со понатамошните референци).

(б) Примена на овие принципи во односниот случај

35. Судот забележува дека , со одлука од 27 ноември 1995, првостепениот суд го прифатил барањето на жалителот и им наредил на должниците заеднички да го исплатат долгот. Оваа одлука станала конечна и извршна само ово однос на г-динот Н. На 29 април 2004, по одлуката на Врховниот суд од 25 септември 1997, првостепениот суд повторно им наредил на должниците заеднички да го платат долгот. Извршната постапка која жалителот ја иницирал на 1 април 1996 со цел да осигура исплата на својот долг, определено првично со одлуката од 27 ноември 1995 и потоа со одлуката од 29 април 2004, сеуште е во тек. Оспорената ситуација, оттука, се продолжувала безмалку единаесет години по ратификацијата на Конвенцијата од страна на одговорната држава, на 10 април 1997 (период кој потпаѓа под судската надлежност *ratione temporis*).
36. Судот понатаму забележува дека, со цел да ја одреди разумноста на одложувањето кое е во прашање, мора да се земе во предвид состојбата на предметот на денот на ратификацијата (види *mutatis mutandis*, *Styranowski v. Poland*, пресуда од 30 октомври 1998, Извештаи 1998- VIII) и забележува дека на 10 април 1997 извршната фаза на обжалената постапка веќе била во тек преку една година.
37. Судот потсетува дека државата има обврска според членот 6 да организира систем за извршување на

- пресудите кој е ефективен како законски така и во пракса и го обезбедува извршувањето без непотребно одложување (*Fukley v. Ukraine*, посочен погоре, став 84).
38. Што се однесува до односниот случај, дел од барањето на жалителот било задоволено (види став 20 погоре). Останатиот дел од долгот, сепак, сеуште не бил исплатен. Во рамките на извршната постапка жалителот предложил два алтернативни начини на извршување: јавна продажба на движниот имот на должниците или пренос на сумата од сметката на компанијата. Со оглед на тоа што овие средства немале никаков изглед за успех, извршувањето продолжило во однос на движниот имот на должниците. Навистина, во таа смисла била договорена јавна продажба на возилото од страна на првостепениот суд (види став 11 погоре). На жалителот дури му бил и даден извршен наслов за тоа возило, со конечна одлука. На третото лице кое било во фактичка сопственост на возилото исто така му било наредено да го пренесе во сопственост на жалителот (вид став 11 погоре). Наместо комплетирање на извршувањето во однос на возилото, истиот суд подоцна го овластил третото лице да го регистрира во своја сопственост (види став 12 погоре). Последователната наредба за конфискација на возилото била неуспешна затоа што, по наоѓање на Врховниот суд, полицијата пропуштила да ја изврши наредбата (види ставови 16 и 17 погоре). Со оглед на живеалиштето на третата страна, на 16 февруари 1999 предметот на жалителот бил прераспореден во Основниот суд Штип (види став 19 погоре). Судот нашол дека тој суд не преземал никакви мерки да го изврши плаќањето на преостанатиот долг. Дури на 16 јануари 2006, значи седум години по прераспоредувањето на случајот, првостепениот суд се распрашал во врска со состојбата на извршувањето на барањето на жалителот. Бројните барања за забрзување на извршувањето од страна на жалителот исто така се покажале неуспешни.
39. Со оглед на оваа позадина, судот смета дека одговорната држава пропуштила ефективно да ја спроведе извршната постапка во прашање (види *Fukley v. Ukraine*, цитирана погоре, став 86). Владините аргументи за сложеноста на случајот и наводниот придонес на жалителот кон делумното неизвршување на барањето не можат да го изменат овој заклучок. Оттука, судот наоѓа дека македонските власти ја оштетиле суштината на “правото

на суд“ на жалителот и не ја исполниле својата обврска ја му обезбедат на жалителот ефективно уживање на неговото право на сопственост, онака како што било определено со судските одлуки во односната постапка. Оттука, има повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата и одделна повреда на членот 1 од Протоколот 1 (види *Kolyada v. Russia*, бр. 31276/02, став 25 , 30 ноември 2006)

II ПРИМЕНА НА ЧЛЕНОТ 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

40. Членот 41 од Конвенцијата пропишува:

“Ако Судот нашол дека има повреда на Конвенцијата или Протоколите, и ако внатрешното право на засегнатата Висока Договорна Страна дозволува само делумна отштета, Судот, доколку е потребно, ќе додели правична отштета на оштетената страна“.

41. Во жалбата, жалителот побарал исплата на неговото барање, заедно со камата, но пропуштил да постапи согласно членот 60 од Деловникот на Судот, со тоа што не поднел никакво барање за правична отштета по комуникацијата на жалбата до одговорната Владата. Во овие околности, Судот не доделува никаква отштета според членот 41 од Конвенцијата (види *Nikolov v Macedonia*, бр. 41195/02, став 33, 20 декември 2007).

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ ЕДНОГЛАСНО

1. *Ја прогласи* жалбата за допуштена,

2. *Смета* дека има повреда на членот 6 став 1 и членот 1 од Протоколот 1 од Конвенцијата,

Изготвено на англиски и објавено на 3 јули 2008 година, согласно 77 став 2 и 3 од Деловникот за работа на Судот.

Claudia Westerdiek
секретар

Peer Lorenzen
претседател